

Udvalgene vedrørende videnskabelig uredelighed

c/o Styrelsen for Forskning og Innovation

Bredgade 40

1260 København K

16. februar 2014

Vedr. Min klage af den 7. ds.

Jeg finder anledning til at supplere min klage af den 7. ds. med følgende betragtninger.

Professorerne *H. Galbo, U. Feldt-Rasmussen, N.E. Skakkebæk* og *J. Rehfeld* har i forskellige sammenhænge (henholdsvis klage over professor *B. Klarlund Pedersen*, afgørelse af den 18 december 2013 vedrørende samme klage (herefter *Klarlund-afgørelsen*), samt indlæg i Weekendavisen 26. juli 2013) indtaget det standpunkt, at videnskabelig redelighed kræver krydsreferencer til tidligere publikationer, i hvilken det anvendte biologiske materiale allerede har være brugt. Det følger, at det ikke kan være forsættigt, dersom de nævnte fire forskere i et eller flere tilfælde faktisk har udeladt sådanne referencer. Udeladelsen må være uagtsom.

Når man gennemgår UVVU's brug af begrebet grov uagtsomhed i Klarlund-afgørelsen, bliver det umiddelbart klart, at den pågældende uagtsomhed efter UVVU's opfattelse skal bedømmes som grov. Dette er en konsekvens af følgende forhold:

(A) Efter UVVU's opfattelse har alle forfattere et medansvar for redeligheden af det videnskabelige produkt som helhed. De fire professorer ifalder derfor som minimum dette ansvar. Ansvar et skærpes efter UVVU's opfattelse til et særligt tungtvejende ansvar for så vidt angår den eller de ledende forfattere. De fire professorer ifalder derfor dette skærpede ansvar i den udstrækning, de er ledende forfattere på publikationerne omfattet af klagen af den 7. ds.

(B) De manglende krydsreferencer er efter UVVU's opfattelse egnet til at vildlede læseren om rækkevidden og indholdet af de fremførte resultater.

(C) I klarlund-afgørelsen indtager UVVU det standpunkt, at egnetheden til at vildlede er nok til at bevirke, at der foreligger uredelighed, dvs. uredeligheden forudsætter ikke, at der hos forskeren foreligger forsæt til vildledning.

Det følger, at man *a priori* kan konstatere, at de nævnte fire professorer har gjort sig skyld i uredelighed, hvis man anlægger de synspunkter, som UVVU bringer i anvendelse i Klarlund-afgørelsen som belæg for konklusionen, at Klarlund har udvist uredelighed som følge af manglende krydsreferencer. Da uredeligheden ikke er forsætlig, må den være udtryk for grov uagtsomhed.

Jeg har ifølge sagens natur ingen mulighed for at udtale mig om, hvorvidt de øvrige 40 indklagede forskere mener, at der består den omtalte ubetingede pligt til at krydsreferere. Hvis de mener, at den består, følger samme konklusioner som ovenfor vedrørende de fire professorer. Hvis de derimod er enige med *Bente Klarlund* og de 70 forskere, der har tilkendegivet at dele hendes opfattelse på dette punkt, betyder dette, at disse 40 forskere skal behandles på samme måde som Bente Klarlund. De skal med samme begrundelse som i Klarlund-afgørelsen kendes uredelige, idet der i deres tilfælde som i Klarlunds må statuere forsæt – det er jo med vilje, at de har udeladt krydshenvisningerne.

Det følger af det ovenfor sagte, at samtlige 44 forskere, som jeg har indklaget, skal kendes uredelige. Dette skyldes, at UVVU skal anvende samme retsopfattelse på dem som UVVU tidligere har anvendt på Klarlund. Der er lighed for loven, og det er et grundprincip i forvaltningsretten, at ensartede sager skal behandles ens.

UVVU vil måske mene, at man i en eller anden udstrækning kan komme uden om stempelingen af de 44 indklagede forskere som uredelige ved at anvende UVVU's synspunkter om de nærmere betingelser for, at krydshenvisninger er påkrævede. Som formuleret i Klarlund-afgørelsen er disse synspunkter imidlertid delvist fejlbehæftede og anvendes i øvrigt i afgørelsen på en måde, der gør tankegangen som helhed cirkulær. Skal UVVU ud ad det spor må det efter min opfattelse forlanges, at UVVU en gang for alle formulerer de nødvendige og tilstrækkelige betingelser for, at redelighed kræver krydsreferencer. Kun på denne baggrund vil det være muligt for en læser at fastslå (a) at konklusionen desangående i Klarlund-afgørelsen faktisk følger af UVVU's opfattelse, (b) at det samme gælder UVVU's kommende konklusioner desangående for så vidt angår de 44 forskere, og (c) at Klarlund og de 44 forskere vurderes efter samme målestok.

Hvis spørgsmålet om krydsreferencer virkelig som antaget af UVVU har betydning for redelighed, er det uforståeligt, hvorfor problemstillingen lades uomtalt i

UVVUs vejledninger og (så vidt ses) i alle udenlandske vejledninger. Lænker til flere hundrede af disse findes på hjemmesiden Codex, der drives af Det svenske Videnskabsråd og Uppsala Universitets Institut for bio- og forskningsetik. Jeg går ud fra, at UVVU i de kommende afgørelser vil oplyse, om UVVU finder støtte for sin opfattelse af problemstillingen vedrørende krydsreferencer i nogen af disse regelsæt.

I Weekendavisen 26. juli 2013 hævder professorerne *Elizabeth Bock, Niels Høiby, Jens Rehfeld* og *Niels Erik Skakkebæk*, at det af International Committee of Medical Journals hjemmeside, dvs. Vancouverprotokollen, "eksplicit fremgår, at redaktionerne på tidsskrifterne skal orienteres om genbrug af data, materialer m.v." Dette er både forkert og irrelevant. Protokollen er irrelevant, da den ikke regulerer god videnskabelig praksis men god praksis i forbindelse med videnskabelige publikationer, hvilket falder uden for UVVU's virkefelt. Dertil kommer, at Klarlund i givet fald skal bedømmes efter protokollens 2005-udgave, som ikke omtaler problemstillingen vedrørende genbrug. Endelig og vigtigst skal det nævnes, at 2013-udgaven kun berører genbrug (i kapitlet *Publishing and Editorial Issues*, underafsnittet *Overlapping Publications*) i forbindelse med videnskabelige publikationer, der analyserer fuldstændigt samme datamængde, som f.eks. "systematic reviews or meta-analyses", hvilket der ikke er tale om i Klarlunds afhandlinger, i hvilke der i stedet uddrages *forskellige* sæt af data fra samme biologiske materiale.

--oo0oo--

Jeg forstår under alle omstændigheder ikke, hvorfor UVVU ser bort fra, at en eventuel fejl i form af manglende krydsreferencer kan repareres i form af et erratum til den pågældende artikel. Det forekommer utænkeligt, at UVVU skulle bestride det indiskutable faktum, at når krydshenvisningen er tilføjet, har artiklen samme værdi, som hvis henvisningen havde været med fra starten.

Vigtigst af alt er det imidlertid at fastslå, at problemstillingen vedrørende påkrævede krydsreferencer er uden selvstændig betydning for uredelighedsbedømmelsen, idet konklusionen, at der foreligger uredelighed, forudsætter bevis for forsæt til vildledning. At UVVU overser dette, jf. (C) ovenfor, udgør en af de alvorligste retsvildfarelser i Klarlund-afgørelsen. Den uredelighed, der i givet fald er tale om, hedder i loven *forvredet fortolkning af egne resultater*. En sådan forvridding er kun uredelig (til forskel fra blot at udmønte dårlig forskning), dersom der hos forskeren foreligger forsæt til vildledning om de opnåede resultaters indhold og rækkevidde. Dette forsæt forelå uden skygge af

tvivl ikke i Bente Klarlund-sagen. I hvilken udstrækning det foreligger for de 44 forskeres vedkommende, er jeg afskåret fra at udtale mig om.

Sammenfattende er det for læseren af Klarlund-afgørelsen vanskeligt at forstå, hvorfor der skulle være tale om uredelighed i forbindelse med de manglende krydshenvisninger. Jeg har ikke grundlag for at bestride, at der nu og da offentliggøres videnskabelige artikler, hvor manglende krydsreferencer faktisk er til hinder for læserens fuldstændige indsigt i de publicerede resultaters indhold, værdi og rækkevidde. Men i så fald er der tale om en mangel ved publikationen, som kan berigtiges ved et erratum. Der er således blot tale om dårlig forskning og tilmed blot forskning karakteriseret ved fejl, der må bedømmes som uvæsentlige, eftersom de lader sig reparere.

Som bekendt skal UVVU ikke beskæftige sig med forskning, der er dårlig uden at være uredelig og heller ikke med sondringen mellem god og dårlig forskning. Det er på denne baggrund uforståeligt, hvorfor UVVU i Klarlund-afgørelsen ikke med et ord forklarer, hvad der for så vidt angår problemstillingen om krydsreferencer er forskellen på manglende kvalitet og manglende redelighed. Forskellen vedrører ene og alene *forsæt til vildledning*. Uredelighed består i, at referencerne er udeladt i det øjemed at vildlede om den publicerede forsknings kvalitet, nærmere bestemt i det øjemed at narre læseren til at tro, at forskningen er mere interessant og betydningsfuld, end tilfældet er. Et sådant forsæt forelå som nævnt ikke i Klarlund-sagen. Jeg noterer i den forbindelse, at UVVU ikke forsøger at godtgøre, at de manglende krydsreferencer får Klarlunds resultater til at fremstå mere værdifulde, end de faktisk er. På denne baggrund vil det være absurd at tillægge hende det nævnte forsæt til vildledning.

--ooOoo--

Ovenfor har jeg betonet, at UVVU ud fra almindelige lighedsgrundsætninger i forvaltningsretten har pligt til at anvende samme retsopfattelse på de 44 nu indklagede forskere som UVVU anvendte i Klarlund-afgørelsen.

Jeg har ikke dermed sagt, at retsopfattelsen er bæredygtig, hvilket den overvejende ikke er. Jeg finder anledning til her at omtale to misforståelser i UVVU's brug af begrebet grov uagtsomhed.

Den første misforståelse er at *slutte* fra tyngden af det ansvar, som påhviler en person, til grovheden af den uagtsomhed, som han udviser ved uforsætlige tilsidesættelser af ansvaret. UVVU tror, at man kan slutte, at hvis der hviler et tilstrækkeligt tungt ansvar på en given person, er enhver uagtsomhed grov, som han udviser i forbindelse med en tilsidesættelse af ansvaret. F.eks. antager UVVU,

at enhver uagtsomhed, som udvises af den ledende forfatter er grov, idet UVVU henviser til det postulerede forhold, at han ifalder en særlig kontrolpligt. Denne tankegang er det eneste grundlag, som UVVU fremfører til støtte for konklusionen om Klarlunds grove uagtsomhed. Sandheden er den stik modsatte, at uanset, om man bærer en tungt ansvar eller ej, kan den uagtsomhed, som man lægger for dagen i forbindelse med en uforsætlig tilsidesættelse af ansvaret efter omstændighederne være simpel eller grov.

Den anden misforståelse er at slutte fra alvoren af en skade, som indtræder ved uagtsomhed, til uagtsomhedens grovhed. UVVU tror, at det med nødvendighed gælder, at jo alvorligere skaden, desto grovere uagtsomheden, som udvises i forbindelse med dens uforsætlige forårsagelse. Sandheden er igen den stik modsatte, at enhver skade, stor eller lille, kan forårsages ved uagtsomhed, der kan være simpel eller grov. Denne fejl ligger bag UVVU's betragtninger i Klarlund-afgørelsen om den vildledning, som indtræder grundet de manglende oplysninger om forsøgsprotokollen og selektion blandt forsøgspersoner. Desangående lægger UVVU til grund, at vildledningen i hvert fald undertiden er alvorlig, og *udleder* heraf, at det er groft uagtsomt at overse, at oplysningerne mangler. Dette er imidlertid en *non sequitur*.

Stort set alt, hvad UVVU siger om uagtsomhed i Klarlund-afgørelsen, er forkert. Et eksempel er ræsonnementet gengivet som (A)-(C) ovenfor. Tankegangen er udtryk for, at UVVU på baggrund af antagelsen, at der foreligger uredelighed, slutter, at der er tale om grov uagtsomhed. Ræsonnementet burde gå i modsat retning og bevæge sig fra præmissen, at der foreligger grov uagtsomhed, til konklusionen, at der er tale om videnskabelig uredelighed. Behovet for en supplerende intellektuel bearbejdelse illustreres yderligere af den kendsgerning, at uagtsomhedsbedømmelsen i Klarlund-afgørelsen er åbenbart uforenelig med den, der kom til udtryk i de tre *Bjørn Lomborg*-sager.

Der består en risiko for, at UVVU i fraværet af gennemgribende nybearbejdelse af de juridiske problemer ikke vil have held til at gennemføre det opgør med uredelighed vedrørende manglende krydshenvisninger, som jeg lægger til grund, at UVVU ønsker at afstedkomme.

I den forbindelse må det erindres, at det meget store antal indklagede udløser en forhøjet risiko for, at en eller flere af sagerne indbringes for retten med den mulige konsekvens, at domstolen vil give en eller flere af de indklagede medhold i, at afgørelsen ikke blot er forkert men så fejlbehæftet, at den er uforsvarlig (culpøs). Dette vil have som konsekvens, at UVVUs medlemmer kan blive dømt til

solidarisk med hinanden at udrede erstatning for de indklagedes eventuelle advokatomkostninger og andet tab i sagens anledning.

Med venlig hilsen

JENS RAVNKILDE

Dansörgatan 5

21583 Malmø

Sverige

jensravnkilde@live.dk